

KI.94

4/10/88

Λούλας
Ορακός

Χαραυγή

ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΒΙΒΛΙΟΥ

**Ελληνς Παιονίδου:
ΚΛΕΨΥΔΡΑ**

Η Κύπρος και η δοκιμασία στην οποία υποβάλλεται εδώ και 13 χρόνια, παραμένει το κεντρικό σημείο αναφοράς και της τελευταίας ποιητικής συλλογής της Ελληνς Παιονίδου με τον χαρακτηριστικό τίτλο ΚΛΕΨΥΔΡΑ. Παρόλο που κι' αυτή η ποιήτρια επιχειρεί ένα κάποιο «άνοιγμα» για εμπλουτισμό της θεματογραφίας της, η έγνοια γι' αυτή την τσοσηδά «κουκίδα στο χάρτη» όπου «κουνούπι αν καθίσει, τη χάνεις», όχι μόνο διαρρέει όλα σχεδόν τα ποιήματα της, αλλά μορφοποιείται κιόλας σ' αρκετά.

Αναφερόμαστε κυρίως στο ποίημα «Η πατρίδα μου», που είναι οπωσδήποτε το καλύτερο της συλλογής και, κατά τη γνώμη μας, ένα από τα σημαντικότερα που γράφτηκαν τα τελευταία χρόνια στον τόπο μας: «Η δική μου πατρίδα, μωρό βυζιανάρι / όπου πάω, σκυλάκι η σκιά της / πότε πίσω μου, πότε μπροστά μου. / Μια έτσι να κάνω τα χέρια, την παίρνω αγκαλιά. / Τσαμπιά και μελίτσα τα χωριά της, κρεμασμένα στα βράχια. / Μια έτσι να κάνω την κρύβω στη χούφτα / κι ότι θέλω την κάνω, / πού την ξερετε εσείς;».

Στο ποίημα αυτό η Ε.Π. συμπυκνώνει με εκπληκτική δύναμη όλη την αγάπη και την αγωνία που τη διακατέχει για το μικρό αυτό κομμάτι γης και την τύχη του: «Τα παιδιά μας δεν μοιάζουνε πια / με τα παιδιά των γονιών μας / Οι γονιοί μας δεν μοιάζουνε πια / με τους γονιούς των παιδιών μας. / Κάθε μέρα βαθαίνει το φράγμα / ανάμεσα μας και μέσα μας. / Είναι γι' αυτό που φοβάμαι, Νεσιέ / πως ο γιος σου ο Χαζάρ / κι η κόρη μου η Ειρήνη / δε θα βρουνε σημάδια αναγνώρισης / αν αργήσουμε λίγο ακόμα. / Η δική μας Πατρίδα, καρφάκι στο χάρτη / Δώστε χέρι να το συγκρατήσουμε. / Αν γκρεμιστεί θα χαθούμε μαζί της».

Το δράμα που εκτυλίχθηκε μπροστά στα μάτια του λαού μας το 1974, και ιδιαίτερα οι οδυνηρές συνέπειες του, βρίσκει τρόπο να περάσει ακόμα και στην φαινομενικά άσχετη ενότητα «Επώνυμοι Ερωτες», όπου — με αφέτηρία κάποιους μεγάλους έρωτες της μυθολογίας και της αρχαιότητας — η Ε.Π. στηλιτεύει κυρίως και προειδοποιεί για το θλιβερό κατάντημα του ευγενέστατου αισθήματος που μπορεί να ενώσει δυο ανθρώπους: «Άλλος πάλι και τούτος ο έρωτας / χλωμός, θλιβερός. Ο σύγχρονος Πλούτωνας / με μια σύριγγα ολόισια στη σήραγγα: / Πίσω του σέρνεται / η λιγνή Περσεφόνη / στο σκοτεινό της ηρωίνης βασίλειο / (και δίχως εξάμηνα άνοιξης)».

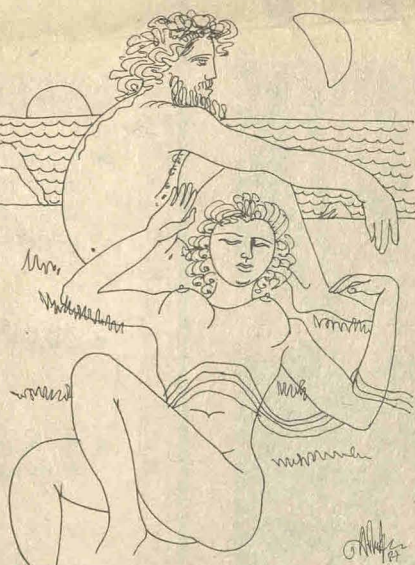
Σ' αυτήν ακριβώς την ενότητα εντάσσεται και το ποίημα «Οδυσσεάς — Πηνελόπη», μέσ' από το οποίο αναδύεται όλο το δράμα των αγνοουμένων κι' όσων τους περιμένουν: «Μην εκπληττώθε. / Και σήμερα ακόμα / μια Κυπριώτισσα Πηνελόπη / υφαίνει και ξηλώνει πανιά / περιμένοντας δώδεκα χρόνια / τον αγνοούμενο Οδυσσεά».

Πολύ καλό είναι, επίσης, το πρώτο, διπλό ποίημα της συλλογής («Κλειδύψρα» — «Και έπεται η συνέχεια»), που άγκα κι κινείται σε προσωπικό μάλλον επίπεδο, τελικά μετατρέπεται σε μια σκληρή, ευρύτερη καταγγελία: «Γύρω μας τα ερπετά, οχιές / σκουλίκια, γυμνοσάλιαγκες / Τα βρισκαμε σε ώρες ανύποπτες / στα όνειρα μας μέσα και στο φαγητό μας / να μας ρουφάνε το

αίμα, τους χυμούς / να φαρμακώνουνε το γάλα των πιτιδιών μας / και κάποτε να χώνονται και στα χαμόγελα / φίλων αγαπημένων. Ως τώρα ακόμα».

Ενας φόβος που φαίνεται να απασχολεί τη διαλεκτική αυτή ποιήτρια σε σχέση με τις πηγές της εμπνεύσεως της («Ενα σταχτοδοχείο μ' αποτσιγάρα») και που μοιάζει να επαληθεύεται ιδιαίτερα με το ποίημα «Ενα βιβλίο που διαβάζεις», δεν νομίζουμε πως θάχει συνέχεια. Ποιήτριες σαν την Ελληνς Παιονίδου δεν μπορεί και δεν δικαιολογούνται ν' αντιμετωπίζουν πρόβλημα «θεματός».

Απόδειξη αυτού που λέμε και γενικά των απεριόριστων δυνατοτήτων της Ε.Π. είναι η συντριπτική πλειονότητα των ποιημάτων όπου συναποτελούντη ΚΛΕΨΥΔΡΑ. Είναι το λυρικότατο, απολογητικό εκείνο «Μικρέ σγουρέ θεέ», είναι το «Χαρούμενο στεφάνι» και το «Φιλί στο αεροδρόμιο»: «Ανθρώποι, αποσκευές, / αναγγελίες δρομολογίων. / Αυτοί ολομόναχοι και βυθισμένοι / στα μονοπάτια των ματιών. / Αγάσματα ψηλόλιγνα από τερακότα / που ακόμα αγνίζουνε / Γέρνει μια ιδέα το κεφάλι εκείνη / μια μπούκλα καστανή βολεύεται στον ώμο

Ενα από τα σχέδια του Ανδρέα Μακαρίου που κοσμούν τη συλλογή της Ελληνς Παιονίδου.

του. / Τα χέρια του στεφάνι γύρω από τη μέση της / τα χέρια της πλεξίδα γύρω στο λαιμό του... / Και ξαφνικά το θαύμα: Όλα τα δρομολόγια ακυρώνονται / μ' ένα φιλί αποχαιρετισμού».

Η ποίηση της Ε.Π. είναι πληθωρική και χυμώδης, πικρή και συνάμα γεμάτη ελπίδα, εύθραυστη σα γυαλί και κοφτερή σα νυστέρι. Είναι, θα λέγαμε, ένας φωτεινός πίδακας. Ενας πίδακας που αναβλύζει όνειρα, ελπίδες κι ανθρώπια.

Κλείνοντας το σύντομο αυτό σημείωμα, αναφέρουμε ότι τα ενέα εξαιρετικά σχέδια της ΚΛΕΨΥΔΡΑΣ φιλοτέχνησε ο ζωγράφος Ανδρέας Μακαρίου, ενώ το κόσμημα του εξωφύλλου της ανήκει στο ζωγράφο Γιώργο Σκοτεινό.

Λ.Ο.

Λούλας

Η «

«Το εντελεστερο της τελευτ

Το κείμενο του γνωστού κριτικού Κώστα Γεωργουσάπουλου, που δημοσιεύουμε πιο κάτω, γράφτηκε το 1982, όταν το Θέατρο Τέχνης του Κάρουλου Κουν ανέβασε με πολύ μεγάλη επιτυχία το έργο της Λούλας Αναγνωστάκη «ΚΑΣΕΤΑ».

Πρόκειται για μια ανάλυση σε βάθος του θεάτρου της Αναγνωστάκη και ιδιαίτερα των έργων της «Νίκη» και «Κασέτα». Το άρθρο δημοσιεύεται στην εφημερίδα μας με την ευκαιρία του ανεβάσματος από το ΣΑΤΙΡΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ της «ΚΑΣΕΤΑΣ» σε σκηνοθεσία Νίκου Χαλαλάμπους.

«Το πρώτο σημαντικό έργο της γενιάς μετά τον Καμπανέλλη και τον Κεχαΐδη και, κατά τη γνώμη μου, το εντελεστερο θεατρικό κείμενο της τελευταίας εικοσιπενταετίας είναι η «Κασέτα» της Λούλας Αναγνωστάκη. Πολλά σημάδια έδειχναν πως αυτό το έργο θαρχόταν είχε

Του Κώστα Γεωρ

σχηματισθεί ένα μικρό, αλλά αξιόλογο κόρπους που παρέιχε την εγγύηση πως το θαύμα θα συντελεστεί. Ήταν πρώτα «Τα τέσσερα πόδια του τραπέζιού» του Καμπανέλλη, ύστερα οι «Δάφνες και πικροδάφνες» του Κεχαΐδη, το «Μάνα, μητέρα, μαμά» του Διαλεγμένου, οι «Θεατές» του Ποντίκα, ο «Φονιάς» του Ευθυμιάδη, το «Ενυδρείο» του Μουρσελά και το άπαιχτο ακόμη, τολμηρό και ώριμο, τυπωμένο τραγικό ποίημα του Μάτσει «Εξορία». Πριν όμως απ' όλα ήταν «Η Νίκη» της Αναγνωστάκη, που είχε προαναγγείλει τη μεγάλη αποφασιστική της στροφή προς τα «οικεία δεινά».

Στη «Νίκη», καταφεύγοντας στη βαθιά χάραξη της τραγικής φόρμας και μέσα από μια χαλαρή αναφορά στο μύθο των Ατρείδων ενέγραψε στη σύγχρονη ιστορία όλη την ενοχή του μεταπολεμικού Έλληνα.

Τώρα με την «Κασέτα» προχωρεί σε μια νέα βαθιά χάραξη τραγικότερη πάντων: γιατί, πράγματι, ως τη «Νίκη» διέβλεπε κανείς πίσω από τα γεγονότα ένα «άλλοθι» - αληθινό ή πλαστό αδιάφορο - μια ιστορική «μοίρα» ή μια «νέμεση» για να θυμηθούμε τον ποιητή. Βρισκό-

**ΒΕΡΟΛ
πόλη νι**

**Η Κυπριακή Αρχαιολογία
στο Πανεπιστήμιο Αθηνών**